

D 15

1 Inledning

Revisorsnämnden (RN) mottog i juni 2013 en ansökan om fortsatt auktorisation som revisor från A-son. RN meddelade beslut om fortsatt auktorisation den 30 augusti 2013. I samband med hanteringen av hans ansökan uppkom frågeställningar kring bl.a. jäv som inte kunde utredas inom ramen för ansökningsärendet. RN öppnade därför detta disciplinärende.

A-son har i disciplinärendet förelagts att besvara frågor om sina revisionsuppdrag i sex aktiebolag. Dessa bolag benämns fortsättningsvis D-Invest, D-Förvaltning, D-Holding och D AB (nedan gemensamt benämnda D-bolagen) samt konsultbolaget och A-bolaget.

Aktiebolag ¹					
D-Invest ²		2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
D-Förvaltning		2009	2010		
D-Holding		2009	2010		
D AB	2008/09	2009/10			
Konsultbolaget ³	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
A-bolaget				2011	

Därutöver har RN inhämtat information från databasen Affärsdata rörande ytterligare sex aktiebolag, varav tre omfattas av detta beslut (nedan benämnda likvidationsbolagen). RN har för dessa bolag också inhämtat likvidatorns slutredovisningar och A-sons revisionsberättelser över dessa. I samtliga fall har RN:s utredning koncentrerats till att omfatta A-sons hantering av frågor kring jäv. I beslutet redovisas därför inte någon bedömning av A-sons granskning av de i ärendet aktuella revisionsuppdragen.

2 Omständigheter av betydelse för bedömningen av förekomsten av jäv

2.1 D-bolagen och A-bolaget

Av årsredovisningarna för D-bolagen och A-bolaget avseende de ovan angivna räkenskapsåren framgår att A-sons bror, som är advokat, var styrelseledamot i

¹ Vad avser räkenskapsår med kursiv text har RN tagit del av årsredovisningar och dokumentation över genomförda analyser rörande opartiskhet och självständighet. För övriga räkenskapsår har RN tagit del av A-sons revisionsdokumentation.

² Balansdag den 31 augusti.

³ Balansdag den 30 juni.

bolagen och undertecknade i stort sett samtliga årsredovisningar. De enda undantagen är årsredovisningen för D-Invest för räkenskapsåret 2010/11 (se avsnitt 2.3). A-sons bror var också likvidator för D AB och avgav i den egenskapen i mars 2010 slutredovisning för räkenskapsåret 2009/10. A-son var vald revisor i bolagen för samtliga här aktuella räkenskapsår och avgav i samtliga fall revisionsberättelser.

A-son har uppgett att hans bror utsågs till styrelseledamot och hans svägerska till styrelsesuppleant i samband med ägarskiftet i bolagen.

2.2

Konsultbolaget

Av årsredovisningar för konsultbolaget framgår att A-sons svägerska var styrelseledamot i bolaget och undertecknade årsredovisningarna för räkenskapsåren 2008/09–2011/12. Av de årsstämmaprotokoll som är fogade till årsredovisningarna för räkenskapsåren 2010/11–2012/13 framgår att A-sons svägerska vid tidpunkten för respektive stämma även ägde aktierna i bolaget. Av stämmaprotokollet, daterat den 20 september 2013, framgår vidare att bolaget ändrade sin bolagsordning och beslutade att inte längre ha någon revisor. A-son var vald revisor i bolaget och avgav revisionsberättelser för samtliga fem räkenskapsår.

A-son har uppgett att bolaget förvärvades för att avyttras, alternativt likvideras, men att det kom att vara vilande i två år. Tanken var att bolaget skulle likvideras, men på grund av hans brors långvariga sjukdom kom bolaget att bedriva viss begränsad verksamhet under åren 2010–2013. Under början av år 2014 inleddes likvidationen av bolaget.

2.3 D-Invest

Årsredovisningen för D-Invest för räkenskapsåret 2010/11 är undertecknad av A-sons hustru.

A-son har uppgett att hans bror blev akut sjuk i februari 2012. Varken hans bror eller dennes suppleant, dvs. hans svägerska, var under denna period i stånd att underteckna årsredovisningen för D-Invest. För att undvika att årsredovisningen kom in för sent till Bolagsverket valdes A-sons hustru den 13 februari 2012 till styrelseledamot i bolaget och undertecknade årsredovisningen för räkenskapsåret 2010/11. När hans hustru valdes till styrelseledamot, avgick han samtidigt som revisor. Bolagsverket krävde dock att årsredovisningen skulle åtföljas av en revisionsberättelse. Han återinträdde därför som revisor för bolaget och undertecknade revisionsberättelsen den 27 februari 2012. Så snart det kunde ske återinträdde hans bror som styrelseledamot i bolaget.

2.4

Likvidationsbolagen

A-son var revisor i ytterligare tre aktiebolag, likvidationsbolagen, samtidigt som hans bror var likvidator för dessa bolag.⁴ RN har förelagt A-son att redogöra för vilka överväganden beträffande jäv enligt aktiebolagslagen (2005:551) som han

⁴ I tabellen nedan benämns dessa L-bolag I, L-bolag II och L-bolag III.

gjorde i samband med att hans bror utsågs till likvidator i dessa bolag samt att uppge hur många årsredovisningar respektive slutredovisningar som han reviderade för bolagen under de tidsperioder då hans bror var bolagens likvidator.

A-son har uppgett att de revisionsberättelser som han avgav under de tidsperioder under vilka hans bror var likvidator avsåg dessa bolags slutredovisningar. Bolagen hade externa aktieägare till vilka slutredovisning skedde.

2.5 A-sons bedömningar av förekomsten av jäv

RN har tagit del av A-sons dokumentation rörande hans bedömning av förekomsten av jäv och prövning av opartiskhet och självständighet enligt 21 § revisorslagen (2001:883) avseende de sex inledningsvis nämnda revisionsuppdragen. I dokumenten efterfrågas en beskrivning av vilka omständigheter revisorn har identifierat i revisionsuppdragen som skulle kunna utgöra någon form av hot mot revisorns opartiskhet och självständighet av det slag som anges i detta lagrum. I samma dokument efterfrågas även en beskrivning av eventuella omständigheter som revisorn har identifierat som skulle kunna utgöra jäv enligt bl.a. aktiebolagslagen.

Vad avser konsultbolaget har A-son för räkenskapsåren 2008/09 och 2009/10 antecknat att bolaget var vilande och skulle avyttras varför ”påverkan på oberoendet och jäv” bedömdes som ringa. I oberoendeprovningen för D-Invest för räkenskapsåret 2012/13 har han den 11 februari 2014 antecknat att styrelseledamoten är advokat och närstående samt att bolaget skulle ha likviderats eller fusionerats men att detta inte kunnat genomföras på grund av att företrädaren varit allvarligt sjuk. Han har vidare antecknat att någon egentlig verksamhet inte bedrevs i bolaget och att han har för avsikt att avgå som revisor för bolaget för att undanröja jävet.⁵

Förutom vad som anges ovan har A-son inte i de aktuella dokumenten för något av bolagen lämnat någon beskrivning eller kommentar som indikerar att han bedömde att det förelåg något s.k. släktskapsjäv enligt aktiebolagslagen eller något hot mot hans opartiskhet och självständighet.

A-son har uppgett följande.

Mot bakgrund av den ringa verksamhet som D-bolagen bedrev och eftersom bolagen var föremål för avveckling bedömde han inte att något hot förelåg mot hans oberoende. Han bedömde vidare att det jäv som förelåg var av ringa art. Bolagsverket krävde att en advokat skulle vara likvidator. Hans bror agerade under sina uppdrag som likvidator respektive styrelseledamot enbart för att avveckla bolagen. Hans svägerska var styrelsesuppleant i bolagen, eftersom detta krävdes för att bolagen skulle kunna avvecklas. Han gjorde motsvarande bedömningar för konsultbolaget, för D-Invest avseende räkenskapsåret 2010/11, för A-bolaget avseende räkenskapsåret 2011 samt för likvidationsbolagen.

⁵ A-sons revisionsberättelse för D-Invest avseende räkenskapsåret 2012/13 är daterad den 26 februari 2014.

Sammanfattningsvis konstaterar RN följande vad avser de i ärendet behandlade revisionsuppdragen.⁶

Aktiebolag	A-son revisor	Bror/svägerska i ledande ställning	Uppdragen avslutades	Period där A-son och hans bror eller svägerska haft gemensamt uppdrag
D-Invest	960913	101020	140610 *	ca 43 månader
D-Förvaltning	040402	100305	111026 **	ca 19 månader
D-Holding	050621	090722	111026 **	ca 27 månader
D AB	060306	080125	100312 ***	ca 15 månader ⁷
Konsultbolaget	060617	090921	140226 *	ca 65 månader
A-bolaget	100121	120626	121119 **	ca 5 månader
<u>Likvidationsbolagen:</u>				
L-bolag I	050210	080509	090220 ***	ca 3 månader ⁷
L-bolag II	110314	110415	111130 ***	ca 7 månader
L-bolag III	110314	110415	111130 ***	ca 7 månader

* Datum då Bolagsverket registrerade ny bolagsordning av vilken framgår att bolaget inte ska ha någon revisor.

** Datum då bolagen fusionerades med D-Invest.

*** Datum då bolagen lämnade slutredovisning och A-son avgav revisionsberättelse.

3 RN:s bedömning

Av 9 kap. 17 § första stycket 1 aktiebolagslagen framgår att som revisor inte får väljas någon som äger aktier i det bolag som revideras eller annat bolag i samma koncern. Enligt första stycket 2 får den som är ledamot av styrelsen eller verkställande direktör i ett bolag inte vara revisor i detta. Inte heller den som biträder vid bolagets bokföring eller medelsförvaltning eller bolagets kontroll däröver får enligt samma punkt vara revisor. Av första stycket 5 framgår vidare att den som är revisor i ett aktiebolag inte får vara gift eller sambo med eller syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses i den ovan beskriva punkten 2. Vidare följer av punkten 6 att en revisor inte får vara besvägrad med en person som avses i den ovan beskrivna punkten 2, i rätt upp- eller nedstigande led, eller så att den ene är gift med den andres syskon.

Av 25 kap. 30 § aktiebolagslagen följer att en likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe samt att bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i lagen gäller även i fråga om likvidatorn. En likvidator har vidare ensam ansvaret för bolagets bokföring och medelsförvaltning.

⁶ Beträffande D-bolagen, A-bolaget och likvidationsbolagen har A-son själv uppgett när han valdes till revisor i bolagen. Han har även tillhandahållit uppgifter om sin brors och sin svägerskas uppdrag i dessa bolag samt om sin brors uppdrag i likvidationsbolagen. Uppgifter om A-sons, hans brors och hans svägerskas uppdrag i konsultbolaget har inhämtats från Bolagsverket och bekräftats av uppgifter i A-sons yttranden till RN.

⁷ Med hänsyn till bestämmelsen i 32 § fjärde stycket revisorslagen beaktas inte omständigheter i tiden före den 3 december 2008.

RN:s utredning har visat att A-son i sex uppdrag har varit vald revisor i bolag i vilka sådana honom närstående som omfattas av den närståendekatalog som finns i 9 kap. 17 § aktiebolagslagen har varit funktionärer eller, i ett fall, aktieägare. Han har i ytterligare tre fall varit vald revisor i bolag i vilka hans bror samtidigt var likvidator och därigenom ensam haft ansvaret för bolagets bokföring och medelsförvaltning. I samtliga dessa fall har det, på grund av jäv, förelegat hinder för A-son att inneha de aktuella revisionsuppdragen. Han har genom att trots detta åta sig uppdragen och kvarstå som revisor i dessa åsidosatt god revisorssed. Han ska därför meddelas en disciplinär åtgärd.

Flera av de aktuella jäven har bestått under längre tidsperioder. De har sammanlagt berört A-sons revisionsuppdrag i nio aktiebolag. Det som läggs A-son till last är mot den bakgrunden så allvarligt att det kan ifrågasättas om det inte utgör skäl att upphäva hans auktorisation som revisor. RN finner dock vid en sammanvägd bedömning att den disciplinära åtgärden kan stanna vid en varning.

Med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN genom dess tillsynsnämnd. I beslutet har deltagit hovrättspresidenten Sten Andersson, ordförande, kammarrättspresidenten Stefan Holgersson, vice ordförande, advokaten Rune Brännström, auktoriserade revisorn Maria Danckler, avdelningschefen Eva Ekström, direktören Per-Ola Jansson, redovisningsexperten Claes Norberg och auktoriserade revisorn Ola Wahlquist. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt närvarit direktören Anita Wickström, chefsjuristen Adam Diamant, chefsrevisorn Bodil Björk samt revisionsdirektören Kerstin Stenberg som har föredragit ärendet.